

Kalaallit Nunaanni CO₂-mik aniatitsinerup annikillisarnissaanut, silaannaallu avatangiisinut illersuisumik atorneqarnissaanut ileqqussanik, atuinissamullu innuttaasunik paasititsiniaanissanut naalakkersuisut sulissuteqaqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut
(Inatsisartuni ilaasortat Knud Kristiansen aamma Siverth K. Heilmann, Atassut)

pillugu

Sanaartornermut Avatangiisinullu ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa.

Siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani saqqummiunneqartoq.

Ataatsimiititaliap suliarinninnerani ilaasortat uku kingullermik peqataapput:

Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit, Siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Storm Ludvigsen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Andreas Uldum, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Knud Fleischer, Kattusseqatigiit Partiiat
Inatsisartunut ilaasortaq Malik Berthelsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Jens Immanuelson, Siumut

UKA 2011-mi ulloq 12. oktober 2011 siullermeerneqarnerata kingorna Ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa, matumuunakkullu Inatsisartunut naliligassanngorlugu aalajangiinisamat tunngavissatut isumaliutersuutini saqqummiullugu.

Siunnersuutip imaa aamma siunertaa

Siunnersuuteqartut aalajangiiffigisassatut siunnersuutaanni siunertaavoq silap pissusaanut ajoqutaanngitsumik ileqqoqarnissaq pillugu aamma silap pissusaanut ajoqutaanngitsumik atuneq pillugu paasititsiniaanikkut innuttaasut ileqqunik sunniiniarnissaq, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni CO₂-mik aniatitsineq annikinnerulersillugu.

Siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnera

Siunnersuut siullermeerinninnermi Inatsisartuni sammineqarmat isummorsoneq partiillu oqaaseqaataat tunngavigalugit ataatsimut isigalugu siamasissumik tapersorsoneqartoq malugineqarsinnaavoq.

Apeqqutit

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnermini atugassatut Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoq apeqqutitut arlalinnut akissuteqarnissaa qinuigisimavaa. Ataatsimiititaliap apeqqutai aamma Naalakkersuisunut ilaasortap akissutaa isumaliutissiisummut uunga **ilanngussaq 1-tut** ilanngunneqarput. Akissut naleqquttutigit isumaliutissiisummut uunga ilanngunneqarpoq.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninera.

Annikilliliinissamik anguniakkat:

Taamanikkut Naalakkersuisuusut aamma danskit naalakkersuisuisa akornanni sinaakkutissatut isumaqatigiissut malillugu 1990-imi annertussutsinut sanilliullugu gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq piffissami 2008-2012 8 %-imik annikillisinniarlugu Kalaallit Nunaat imminut pisussaaffilerpoq. Maannakkorpiaq Kalaallit Nunaata aniatitsinini 4 %-imik annikillisissimavaa, tamannalu annikilliliinissamat pisussaaffiup affaanik annertussuseqarpoq. Piffissamat 2013-2020-mut atatillugu 2007-mi aniatitsinermut sanilliullugu gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq 5 %-imik annikillisinniarlugu Kalaallit Nunaat imminut pisussaaffilerpoq, tamannalu nunat tamalaat akornanni nutaatut isumaqatigiissusiaasinnaasumut atatillugu pisussaaffigisavut pillugit isumaqatigiinniarnermut atatillugu Naalakkersuisunut Siulittaasup Klima- og Energiminister Lykke Friis-imut 24. november 2009-mi allagaani takuneqarsinnaavoq. Taamaakkaluartoq isumaqatigiissut suli Inatsisartunit akuerineqanngilaq. Sinaakkutissatut isumaqatigiissut taaneqartoq aamma Naalakkersuisut Siulittaasuannit allagaq uunga isumaliutissiisummut ilanngussaq 2-tut aamma ilanngussaq 3-tut ilanngunneqarput.

Paasititsiniaanerit ataatsimut isigalugit

Aallaqqaasiullugu Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa, paasititsiniaanerit innuttaasut ileqquisa allanngortinniarnernut periusaammata akikikannersinnaasartut. Taamaattorli Ataatsimiititaliap paasinikuuaa paasititsiniaanerit sunniutaat qaqutigunnaq nalilersugaasartut, aamma paasititsiniaanerit sunniuteqarnerat nalileruminaattartut. Ataatsimiititaliap isumaqarpoq paasititsiniaanerit sunniuteqarnerpaatinniarlugit piareersaarnermi paasititsiniaanermi suut pingaarnerpaatut ilanngunneqassanersut pillugit tulleriaarisooqassasoq, kiisalu paasititsiniaanermi kikkut saaffigineqassanersut isiginiarneqassasoq.

Silap pissusaanut ajoqutaannginngitsumik pissusilersornissaq aamma silap pissusaanut ajoqutaanngitsumik atuneq pillugu paasititsiniaaneq

Ataatsimiititaliap apeqqutaanut Naalakkersuisut akissutaanni allassimavoq Naalakkersuisut suli paasititsiniaanerup imasaanik ilusissaanillu aalajangermissamat periarfissaqarsimangitsut, tamannali sinaakkusiussat atuutereersut iluanni isumalluutissanit pigineqartunit killilersimaarneqartussaassasoq. Allassimavortaaq “*Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq annikillisinniarlugu sunniiniutissat pillugit nassuiaat 2008-2012*” aallaavigalugu silap

pissusaanut akornutaanngitsumik iliuuseqarsinnaanerit atuisinnaanermullu isumalluutaasinaasut suunersut misissorniarneqartut.

Tamatumunnga atatillugu Ataatsimiititaliaq Naalakkersuisunut kaammattuissaaq, innuttaasut ataasiakkaat silap pissusaanut akornutaanngitsumik iliuuseqarsinnaanermut atuisinnaanermullu angerlasimaffimmini, suliffimmini aamma pisiniarnermini angallassisutinillu toqqaanermi CO₂-mik aniatitsineq qanoq annikillissinnaaneraat paasititsiniaanermi uani isiginiarneqassasoq.

Paasititsiniaanermi angerlarsimaffimmi suliffimmilu innaallagissap, erngup aamma kissassut-sip qanoq siparneqarsinnaanera pingaarnertut innuttaasumut paasissutissiisutiginarlunilu paasisaqarfussaaq. Nukissiorfiit nukimmik sipaarnissaaq pillugu 2007-2008 paasititsiniaanerat Ataatsimiititaliamit Naalakkersuisunut innersuussutigineqassaaq. Paasititsiniaanerup piareersarnerani sapinngisaq malillugu annertunerpaamik TV-kkut takussutissiat nukimillu atuiner-mut sipaarnermullu siunnersuinerit pillugit atortussiat inaarsariikkat atoqqinneqarnissaat Ataatsimiititaliap kaammattuutigissavaa.

Innuttaasut pisiniartarnerannut atatillugu inuussutissat, atisat, elektronikkip il.il. suliar-ineqarnerannut assartorneqarnerannullu nukiip pisariaqartitap isiginiarneqarnissaa pingaaruteqartuusoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Taamaattumik innuttaasut pisiniarner-ermi ileqqorisartakkatik annertunerusumik eqqarsaatigisassagaat kaammattuisoqassaaq. Biilit suut avatangiisinut ajoqutaannginnerpaanersut aamma biilinut taarsiullugit angallassisutaas-artut allat atorneqarnissaannut innuttaasunut kaammattuutininik paasititsiniaanermi paasissutis-sisoqarsinnaavoq.

Silap pissusaanut akornutaanngitsumik iliuuseqarsinnaanermut atuisinnaanermullu paasititsin-iaanermik piareersaasiortoqarnissaa Ataatsimiititaliap ajunngitsutut isigaa, inernerisassallu ataatsimiititaliamit qilanaarinearput. Paasititsiniaareernerup naammassereernerata kingorna sunniutai pillugit nalilersuisoqassasoq ataatsimiititaliap kaammattuutigissavaa.

CO₂-mik aniatitsinerup annikillissinneqarnissaanut suliniutit amerlanerusut.

Taamaattorli Sanaartornermut Avatangiisinullu ataatsimiititaliaq isumaqanngilaq Kalaallit Nunaanni CO₂-mik aniatitsinerup annikillinissaanut avatangiisinut akornutaanngitsumik ili-uuseqarsinnaanermut atuisinnaanermullu paasititsiniaaneq kisimi naammattoq. Taamaattumik Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq matumani sukumiinerusunik suliniuteqartoqartariaqartoq. Akileraartarnikkut atugarissaarnikkullu iluarsaaqqinnermut atatillugu nukimmik atuiner-mut ileqqut allanngornerinik kinguneqarsinnaasumik tapiissutinik akitsuutinillu pilersitsisinnaaneq Naalakkersuisut isumaliutigisariaqaraat ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Inuit Ataqa-tigiit, Demokraatit Kattusseqatigiillu Partiat isumaqarput.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqarluni Siumut tamatumunnga atatillugu oqaatigissavaa:

“Silaannarmik kissatsitsisartunik anititsinerup annikillisarneqarnissaanut Siumut tamakkiisumik isumaqataavoq. Aammalu avatangiisinut siunissami akitsuusiisinaanerit tunngaviatigit Siumumiit ajorinngilagut. Kisiannili Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartutuulli Naalakkersuisut avatangiisinut akitsuutinik maannangaaq suli amerlanerusunik eqqussinissaannut kaammattorneqarnissaannut isumaqataannngilagut. Soorluli olie-ip avatangiisinut akitsuuserneqarnissaanut aamma Siumumiit akerliusimasugut. Avatangiisinut akitsuutit innuttaasunut toqqaannartumik artukkiinngitsut oqaloqataaffigerusuppagut. Taamaattoqassappalli piumasarissavarput aningaasat nunatta karsianut putumiit 0-imut matussutissaannartut atorreqaratik, atortorissaarutinut mingutsitsinnginnerusunut, soorlu innaallagissamut tunngassuteqartunut kiassarnermullu kissarsuutinut mingutsitsinnginnerusunut assigisaannullu taarsersuinissamut tapiissutitut atorreqarsinnaasuunngorlugit immikkoortinneqassasut.”

Ataatsimiititaliap ilanngullugu oqaatigissavaa Kalaallit Nunaata gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq eqqarsaatigalugu piffissami 2013-2020 annikillisisinissamik pissaaffilerneru pillugu isumaqatigiissut sulili Inatsisartunit akuerineqarsimangitsoq malillugu sakkussat ilaasa Naalakkersuisut timitalerniagassaasa pingaartitassaasalu ilagimmasuk: *“Paasissutissiisarneq akitsuutillu ilusiligaanerinik allanngortitsineq, silap pissusaanut ilu-aqutaasumik pissusilersornissamut tapertaasussaq aqutigalugu innuttaasut pissusilersortarnerannut sunniiniarneq.”* Tamatumunnga atatillugu Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq assersuutigalugu isumaliutigineqarsinnaagaluartoq kiassaait uuliatortut innaallagissamit kiasarneqalernerum taarsersorneqarnerannut, seqerngup qinngornerinit innaallagissiuutinit assigisaannullu tapiissuteqartalernissaq eqqarsaatigineqarsinnaasut, soorlu aamma suliniutinik innuttaasut biilnik avatangiisinik innarliinnginnerusunik atugaqarnerulernissaannut siuarsaataasunik aallartitsisoqarsinnaasoq.

Taamaattorli Ataatsimiititaliaq erseqqissateqassaaq *“Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq annikillisinnaarlugu sunniiniutissat pillugit nassuiaat 2008-2012”* malillugu inuit illuini atuinermit gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq piffissami 2008-2012 gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik ataatsimut aniatitsinerup 20 %-iisa missaaniissamat. Sanilliusissagaanni aalisarnermik assartuussinermillu ingerlatsinermit aniatitsinerit a-taatsimut aniatitsinerup 38,9 %-iisa missaaniittussaasut tagginneqarput. Naatsorsuutigineqarpoq aalisarnermit aniatitsineq piffissami 2008-2012 ataatsimut aniatitsinerup 21,6 %-iisa missaaniissamat, taamaalilluni aalisarneq tassaassaaq immikkoortuni ataasiakkaani CO₂-mik aniatitsinerpaaffusartoq.

Allatut oqaatigalugu ima paasineqassaaq paasititsiniaanerit taamaallaat inuit illuinut inunnullu ataasiakkaanut tunngassuteqartut CO₂-mik ataatsimut aniatitsinitta annerpaamik 1/5-liinut sunniuteqarnissaat neriutigisinnaagipput. Paasititsiniaaneq “inuup nammineq aniatitsineranik” 5 %-imik annikilliliinermik kinguneqassappat, tamanna taamaallaat katillugu 1 %-imik annikilliliinermik kinguneqartussaassaaq. Taamaattumik ataatsimut 5 %-imik annikilliliinisamik anguniagaq angussagutsigu suliniarneq siammartinneqartariaqarpoq. Tamannarpiarlu

pineqartumi siamasinnerusumik sulinissamut Ataatsimiititaliap siunnersuuteqarneranut tunuli-aqutaavoq.

Ilanngussaq 1 malillugu Ataatsimiititaliap apeqquteqaatimi aappaanni aalisarnermik ingerlatsisunik oqaloqateqarnerup kiisalu akissaajaatit pillugit nalilersuinerit qaqugu naam-massineqarnissaat naatsorsuutigineqarnerisooq pillugu killiffimmik Naalakkersuisut paasiniaaf-figai. Naalakkersuisut akissumminni ima allapput:

“Naalakkersuisut § 37 naapertorlugu apeqqummut nr. 2011-45 akissuteqarnerminni oqaati-gisaattut allaffeqarfinniit Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqar-fimmit aamma Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiannit aallartitat pilersitsiviulluarta-mik ataatsimeeqatigineqarput, taamaalillunilu suliassa qarfik pillugu oqaloqatigiinnerup in-gerlaqqinnissaanut ammaassisoqarpoq. Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut aalisarnermik piniarnermillu silap pissusaanut naleqqussaannerminnut atatillugu aalisarnermik inuussutis-sarsiteqartut aallartitaat pilersitsiviulluartaumik oqaloqatigaat.”

Akissut tunngavigalugu Ataatsimiititaliap paasisinnaavaa oqaloqatigiinnerit suli ingerlan-neqartut, Ataatsimiititaliallu naatsorsuutigisariaqarpaa akissummi akissaajaatinik naliler-suinerit taaneqarsimanngimmata, akissaajaatinik nalilersuinerit piareersarlugit suliniarnej suli aallartinneqarsimanngitsoq.

Tassunga atatillugu Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa aalisarnermik ingerlatsisut innaallagis-samut imermullu annikinnerusumik suli akiliisarmata, akeqartitseriaatsip nutaap suli akuer-ineqannginnera pissutigalugu, tamannalu ingerlatsisut imermik nukimmillu sipaarnissaannut toqqaannartumik kaammattuutaanngimmat. Taamaattumik AIS 2010-p aamma AIS 2012-ip aappassaaneernejarnissaanut isumaliutissiisummi Aningaasaqarnermut ataatsimiititaliap kaammattuutaa Ataatsimiititaliap ajunngilluinnartutut isumaqarfigaa, taaneqarmat isumaliuti-gineqartariaqartoq *“Aalisakkanik suliffissuarnut tapiissutaasartut ilaasa assersuutigalugu teknologimik innaallagissamut imermullu sipaarutaasinnaasunik atuilernissamut tapiissutitut tunniunneqartalersinnaanerit periarfissaasinnaanersooq”*

Taamaalilluni Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu ataatsimiititaliap AIS 2012-ip aap-passaaneernejarnissaanut isumaliutissiisummi immikkoortumi **Siunertamut konto 73.94 Nukissiorfiit** pillugit taasaa oqariartuut una Ataatsimiititaliap isumaqatigisinnaavaa:

“Nukinnilli atuinerup sipaaruteqarfigineqarneranik kinguneqartussatut iliuusissat, inuiaqati-giinni attaveqaatitigut atortulersuutininut annertuumik aningaasartuuteqarnissap pinaveer-simatinneqarnissaannut naleqquttut misissuiffigineqarnissaannik kaammattuutit tunngaviler-sorluugaasut Nukissiorfinnit Naalakkersuisullu allaffeqarfiannit tusaaniarneqannginnerat ataatsimut isigalugu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit assut uggorineqarpoq. Allaff-issornikkut taama kigaalaarussineq allaallumi ilatsiinnarnej pissusissamisunnigilaq.”

Tamatumunnga atatillugu aalisariutinit assartuutinillu CO₂-mik aniatitsinerup ikummatisanillu atuinerup malugitinniarneqarnissaa Ataatsimiititaliap naleqquttut isigaa. Immami angallatit taakkorpiapput nunarsuarmi kissatsikkiartornermut ilapittuutaqisut, taakkulu timmisartunit CO₂-mik marloriaammik aniatitsinerupput¹. Immakkut angallataatitta CO₂-mik aniatitsinerisa annikillinissaanut suliniutinik tigussaalluinnartunik Naalakkersuisut aalisarnermik assartuussinermillu ingerlatsisunik oqaloqateqarnermikkut anguniagaqartariaqarput, tamatumani pineqartumi inatsisitigut sukaterineranut ilanngullugit aamma piumassutsimik suliniutit kiisalu atortuutit CO₂-mik annikinnerusumik aniatitsisut ikkussornerinut tapiissutit isumaliutigineqartariaqarput.

Ilanngussaq 1-imi apeqqutit sisamaanni Ataatsimiititaliap paaserusuppa, anguniakkat matumanilu CO₂ pillugu anguniakkat ilaasa qanoq ilinikkut piviusunngortinneqarsinnaanerit pillugu piviusorsiorturnik pilersaarusiortoqarsimanersoq, taamaalilluni 2007-imi aniatitsinerumut naleqqiullugu Kalaallit Nunaata gassinik silaannarmut aniatitanik piffissami 2013-2020-mi 5 %-imik annikilliliinissamik pisussaaffini naammassisinnaassammagit. Akissummi ima allassimasoqarpoq:

“Inuiaqatigiinni annertuunik allannguuteqartoqanngippat (angallasseriaatsini, nunap iluani inuussutissarsiorluni suliani) Sisimiuni Ilulissanilu erngup nukinganik innaallagissiorfiup sananeqarnerini Kalaallit Nunaanni gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup 2007-imut sanilliullutik 5 %-inik annikillisinneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut ukiuni makkunani inissianik nutarterinerit annertuut ingerlanneqarput, taakkulu naammassineqarnerisigut erngup nukinganik innaallagissiorfiit peqatigalugit inuiaqatigiinni siamasissumik aniatitsinerup annikillisinneqarnissaa anguneqartussaavoq.”

Tassunga atatillugu Sanaartornermut Avatangiisinullu ataatsimiititaliap oqaatigissavaa, ukiuni tulluuttunut arfineq marlunut – arfineq pingasunut Kalaallit Nunaanni CO₂-mik aniatitsinerup qanoq annikillisinneqarnissaanut Naalakkersuisut piviusorsiorturnik anguniagaqarnerat Ataatsimiititaliap amigaatigimmagu. Kalaallit Nunaanni CO₂-mik aniatitsinerup annikillisinneqarnissaa pillugu piffissalersuinermik iliuusissanillu Naalakkersuisut pilersaarusiussasut Ataatsimiititaliap kaammattussavai. Aamma Ataatsimiititaliap qularaa siuliani suliniutaasut taamaallaat atorlugit CO₂-mik aniatitsinerup annikillisinneqarnissaa naammassineqarsinnaasoq. Taamaattumik aappasaaneerinninnermut akissuteqaammi imaluunniit kingusinerusukkat Ataatsimiititaliamut allagaqaammi Kalaallit Nunaata gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik CO₂-millu aniatitsinerup 2013-2020 annikillisinneqarsinnaaneranut Sisimiuni Ilulissanilu erngup nukinga atorlugu innaallagissiorfiliornikkut aamma illut nutarterneqarnerisigut naatsorsuinerit annertunerusumik nassuiaasiorneqassasut Ataatsimiititaliap Naalakkersuisut qinnuigissavai. Tassunga atatillugu Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa, Kalaallit Nunaanni CO₂-mik aniatitsinerup annikillisinneqarnissaanut pisussaaffiit naammassinissaanut killiffiit pillugit ataavartumik ilisimatinneqartarnissani Ataatsimiititaliap kissaatigimmagu, taamatutaaq

¹ <http://ing.dk/artikel/75542-skibe-udleder-dobbelt-saa-meget-co2-som-fly>

Kalaallit Nunaata CO₂-mik aniatitassanik pisinissap pisisariaqalernera pillugu paasisaqartoqavippat Ataatsimiititaliap ilisimatinneqarnissani naatsorsuutigaa.

Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai

Ataatsimiititaliap paasisinnaavaa siunnersuut tunngaviatigut aningaasanut inatsisikkut aningaasalersorneqassasoq Naalakkersuisut naatsorsuutigigaat. Taamaattorli Ataatsimiititaliap maluginiarpaa Naalakkersuisut **ilannugsaq** 1-imi apeqqutit tallimaannut akissummi taam-massuk siunnersuuteqartut 250.000 kr.-inik missingiinneranniit ataatsimut aningaasartuutit amerlanerungaatsiarnissaat naatsorsuutigineqassasoq. Taamaattorli siunnersuummut akissaa-jaativiusussat pillugit Naalakkersuisut saqqummiussingillat. Taamaalilluni siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai eqqortumik nalilissallugit Ataatsimiititaliaq periarfisaqanngilaq. Taamaattorli atortuutit suliarineqareersut atoqqinnerisigut akissaaajaatit annikil-lineqarsinnaanerat Ataatsimiititaliap naatsorsuutigaa.

Ataatsimiititaliap inassutai

Ataatsimiititaliaq **isumaqatigiittoq** aalajangiiffigisassatut siunnersuut akuerineqassasoq inas-suteqarpoq.

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni Ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Naaja Nathanielsen,
Siulittaasoq

Malik Berthelsen

Storm Ludvigsen

Anders Olsen

Andreas Uldum

Jens Immanuelson

Knud Fleischer

Ilanngussanut takussutissiaq:

Ilanngussaq 1: Sanaartornermut Avatangiisinullu ataatsimiititaliap Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisumut apeqqtai aamma akissutit.

Ilanngussaq 2: Naalakkersuisunut ilaasortap Alfred Jakobsenip aamma Miljø- og Energiministerip Svend Aukenip Kyoto-protokolli pillugu atortussanngortitsinissamut sinaakktissatut isumaqatigiissutaat.

Ilanngussaq 3: Kalaallit Nunaata nunat tamalaat isumaqatigiissutaat naapertorlugu pisussaaffii pillugit Kuupik Kleistimit Klima- og Energiministerimut Lykke Friisimut allakkat 24. november 2009-meersut.